

**Схема оцінювання тесту з української мови та літератури на національному іспиті
(гуманітарний профіль)**

Завдання	Можливі варіанти відповідей	Оцінювання
1. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь.	1. В. Ю. Яновський. 2. А. Новела. 3. Б. Проблема єднання людини з природою. В. Проблема дитинства, дружби, зв'язку поколінь. Г. Проблема свободи і волі людини.	Усього 5 б.: по 1 б. за кожную правильну відповідь.
2. А. Визначте стиль прочитаного тексту. Обведіть кружечком літеру, що позначає правильну відповідь. Б. Підкресліть характерні для публіцистичного стилю слова та сполучення слів.	А. Художній. Б. Таємничий туман, громадська думка, срібна доріжка, <u>здоровий спосіб життя, популярність, газетна стаття, логічні доводи, лебедина пісня.</u>	Усього 6 б.: 1 б. за правильно визначений стиль + 5 б. за правильно визначені слова і словосполучення, що належать до публіцистичного стилю (по 1 б. за кожний приклад).
3. Визначте правильний варіант написання.	1. б) апостроф; 2. а) разом; 3. б) разом; 4. а) з; 5. б) без ь; 6. б) и; 7. а) нн; 8. б) дж; 9. б) лл; 10. б) ться.	Усього 10 б.: по 1 б. за кожную правильну відповідь.
4. Запишіть словосполучення, замінивши	Чимало їстівного зела – багато їстівного зела. Заблукав у небі – загубився в небі.	Усього 5 б.: по 1 б. за кожний правильно дібраний синім.

виділені слова синонімами з тексту.	Хочеться дійти – кортить дійти. Заирнути у прірву – заглянути у прірву. Повертається ввечері – повертається смерком .	
5. У якому рядку фразеологізм відповідає значенню <i>тремтіти від холоду</i> ? Обведіть кружечком літеру, що позначає правильну відповідь.	В. Пробирають дрижаки, зуб на зуб не попадає.	1 б. – за умови правильної відповіді.
6. Складіть і запишіть два складних речення, у яких слово <i>м'який</i> вживалося б у прямому і переносному значенні.	1. Я часто згадую щасливе дитинство і мамині руки, і спечений нею запашний хліб, але найбільше мені запам'яталися м'які пампушки, які в нас називали буханцями. 2. У Данилка було по-справжньому м'яке серце: він співчував не тільки ближнім, але й тим, кого знав мало, і навіть тим, кого зовсім не знав. (<i>Можливі інші варіанти</i>).	Усього 4 б. – по 2 б. за кожне речення: 1 б. – за правильно побудоване складне речення, яке відповідає умові завдання, + 1 б. – за грамотність.
7. Відновіть текст вірша, додавши, де потрібно, на місці крапок відповідні літери.	Згадую: так я в дитинстві любив вибігти вранці із хати, тільки послухати шелести нив, з вітром пісні поспівати. Що говорив мені в лісі струмок, що мені поле шуміло, мозок не міг зрозуміть їх думок, серце ж моє розуміло. Дивною казкою був мені світ, – так, наче він мені снівся. Безліч пройшло з того часу вже літ, світ же, як сон, і лишився... (<i>Олександр Олесь</i>)	Усього 10 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.
8. Відредагуйте речення, запишіть їх.	А. За дорученням учителя ми готуємо цікаві заходи. Б. Я отримав першу премію, коли взяв участь у музичному фестивалі в червні. <i>Чи:</i> Мені вручили першу премію в червні за участь у музичному фестивалі. <i>Або:</i> Узявши участь у червні в музичному фестивалі, я	Усього 4 б. – по 2 б. за кожне речення: по 1 б. за кожну усунуту помилку.

	отримав першу премію. <i>Чи: Я отримав першу премію, взявши участь у червні в музичному фестивалі. (Можливі інші варіанти).</i>	
9. Доповніть прості речення так, щоб утворилися складні речення відповідного типу.	А. Пахощі зрілого хліба особливо відчутні вечорами, коли спадає денна спека. Б. Настояне на різнотрав'ї повітря розтікалося селом, і теплий вітер з рідного поля співав пісню косовиці. <i>(Можливі інші варіанти)..</i>	Усього 4 б. – по 2 б. за кожне речення: 1 б. – за правильно побудоване складне речення відповідного типу + 1 б. – за грамотність.
10. Вставте пропущені розділові знаки.	На сорок святих, коли день порівняється з ніччю, у школу вчительці треба нести сорок бубликів, <u> </u> по хатах печуть пшеничні жайворонки із дзьобиком і крильцями, всі діти в школі ласують цими жайворонками, <u> </u> а в Данилка жайворонок із ячного тіста і мати плакали, <u> </u> не маючи й жмені пшеничного борошна. Данилко не розумів такого смутку і з гордістю показував усім у школі свого бравенького жайворонка, <u> </u> він тюрлюнчав за нього і робив йому гніздечко, <u> </u> а крильця були ловкенькі, о, та мати вміє зробити жайворонка, між усіма жайворонками <u> </u> він справжній жайворон! А всередині у ньому запечено травинку, і вона солодка, <u> </u> як мед, багатші школярі давали вже за нього й бублика городського, та ба, <u> </u> хіба в городі бачили коли-небудь такого жайворонка? Данилко поклав його перед себе на парті і, пишучи у зошит, <u> </u> одно милувався із свого укоханця, що сидів біля каламарця, мов живий, і скоса поглядав на Данилків важкий труд, і справа кінчилася тим, <u> </u> що Данилко віддав свого жайворонка аж за п'ять пшеничних і поніс додому за пазухою... <i>(За Ю. Яновським)</i>	Усього 10 б.: 10 б. – 0 пом.; 9 б. – 1 пом.; 8 б. – 2 пом.; 7 б. – 3 пом.; 6 б. – 4 пом.; 5 б. – 5 пом.; 4 б. – 6 пом.; 3 б. – 7 пом.; 2 б. – 8 пом.; 1 б. – 9 пом.; 0 б. – 10 пом.
11. Визначте тему та ідею твору.	Тема твору – зображення дитинства Данила Чабана, історії роду Чабанів, які уособлюють життя селян-степовиків. Ідеєю твору є заклик прославляти й оспівувати рідний край, дитинство, цінувати все те прекрасне, що робить людину духовно багатого і щасливою на своїй землі. <i>(Можливі інші варіанти).</i>	Усього 5 б.: по 2 б. – за правильне, чітке визначення теми та ідеї твору; по 1 б. – за незначні відхилення у визначенні теми та ідеї твору; 0 б. – за визначення, яке суперечить темі та ідеї твору, чи відсутність відповіді + 1 б. – за грамотність обох речень.

<p>12. Спираючись на власні міркування та використовуючи словосполучення з прочитаного тексту, дайте відповіді на кожне питання складним реченням.</p>	<p>1. Мудрий прадід Данило здавався хлопчикові «господарем степових звичаїв», «знатником», який «знає всі весняні тайни»: він знав, як весняний вітер впливає на бджіл, на врожай, навчав кидати землю ластівці «на гніздо», а коли з'являвся голубий ряст, «наказував зірвати його швиденько і топтати», щоб наступного «року діждати», щоб продовжувався і міцнів рід, іншими словами, він знав народні звичаї і радив дотримуватися їх; також розумівся на людських взаєминах, і давав поради хлопчику «нічого не боятися».</p> <p>2. Чарівний степ був найбільшою радістю в житті Данилка, адже там «росте багато їстівного зела», там можна «лягти горілиць і вдивитися у глибоке небо», там живе своїм життям безліч птахів і звірів і хочеться дізнатися про сонце, небо, про весну, яка «щороку ... приходила краща й дужча», там казкова природа переплелася з чарівними обрядами й народними звичаями, які наповнювали його життя живучою силою. <i>(Можливі інші варіанти).</i></p>	<p>Усього 6 б.: по 2 б. – за повну правильну відповідь, підкріплену цитатами з тексту; по 1 б. – за частково правильну відповідь, яка не підкріплюється цитатами з тексту, 0 б. – за відповідь, яка суперечить змістові тексту і не підкріплена цитатами з тексту, чи відсутність відповіді + по 1 б. – за грамотність кожного речення.</p>
<p>13. Продовжте речення, висловивши своє розуміння твору «Дитинство».</p>	<p>1. Новела «Дитинство» – це зворушлива лірична історія «малого чабанця» Данилка, його перших вражень від сприйняття степу, його природи; розуміння хлопчиком сутності життя та стосунків у родині.</p> <p>2. Поруч із Данилком його найкращий друг – мудрий прадід Данило, який знав усе: і коли риба краще ловиться, і коли бджоли більше меду кладуть, і що треба робити, коли перший грім ударить, і як зустрічати те чи інше свято, коли і яке збирати зело, а головне – як будувати власне життя.</p> <p>3. Данилкові батьки – мама зі скам'янілим від нужди обличчям та чабан-п'яничка батько, вражають читача правдиво виписаними характеристиками, в яких переплелися розчарування, втома, невміння впоратися зі своїми емоціями з високодуховним летом творчих натур: ніхто в селі не вмів так майстерно випікати жайворонків та розписувати печі, як Ригориха, а коли Ригор починав співати, то люди прощали йому все.</p> <p>4. Автор майстерно змальовує важке життя представників трьох поколінь селян-степовиків, які ревно дотримуються народного календаря, радіють</p>	<p>Усього 15 б.; 3 б. – за кожне речення: по 2 б. за кожну правильну, розгорнуту відповідь, яка розкриває власне розуміння твору; 1 б. – за неповну відповідь, яка частково розкриває розуміння твору; 0 б. – за відповідь, яка суперечить змістові твору, чи її відсутність + 1 б. за грамотність кожного висловлювання.</p>

	<p>приходу весни і вирішують щоденні проблеми, гірко бідують і не втрачають надії на щасливе майбутнє.</p> <p>5. На мою думку, новела «Дитинство» – це своєрідний гімн людям праці, людській гідності, волелюбності і невмирущості народу. (<i>Можливі інші варіанти</i>).</p>	
<p>14. Дайте коротку характеристику персонажам твору одним складним реченням.</p>	<p>Данилко – головний герой новели, події якої ми сприймаємо його очима та відчуттями: малий хлопчик, правнук діда Данила, який, як і прадід, був зачарований таврійським степом та життям його живих друзів; допитливий і непосидючий, з почуттям гідності, яке переходило в затятість, коли треба було відстоювати честь роду, він «топтав землю» разом зі старим, жадно всмоктуючи все, що стосувалося степу, моря, народних звичаїв, традицій та людських стосунків.</p> <p>Прадід Данило – справжній знатник, сухий і чорний, мудрий і добрий: він знав свій завзятий і непосидючий рід турбаїв, який козакував і землю обробляв; співав старовинних гайдамацьких пісень, пересипаючи їх безліччю приказок, розповідав правнуку казки і бувальщини, навчав його українським звичаям і відкривав таїни кожної травинки і квіточки в степу. (<i>Можливі інші варіанти</i>).</p>	<p>Усього 6 б.: по 3 б. – за кожне речення: по 2 б. за кожну розгорнуту, вичерпну відповідь, яка містить характеристику героя; по 1 б. – за відповідь, яка неповно, частково розкриває характеристику героя; 0 б. – за суперечливу відповідь, яка не містить характеристики героя, чи відсутність відповіді + по 1 б. – за грамотність кожного речення.</p>
<p>15. Виходячи з проблематики новели «Дитинство», сформулюйте поради нащадкам. Відповідь запишіть трьома складними реченнями.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дорогі друзі, пам'ятайте, що дитинство – це та найкраща пора, яку з любов'ю і ніжністю ми будемо згадувати все життя, бо саме в дитинстві перед нами відкрився дивовижний світ природи. 2. Умійте помічати і любити красу рідного краю – в єднанні з природою людина самовдосконалюється і досягає духовних вершин. 3. Шануйте, цінують і бережіть національні цінності та традиції своїх батьків і свого роду, адже щасливе майбутнє кожного вкорінене в його минулому. <p>(<i>Можливі інші варіанти</i>).</p>	<p>Усього 9 б. – 3 б. за кожне речення: по 2 б. за кожну змістовну пораду, висловлену складним реченням, (1 б. за пораду, висловлену простим реченням) + по 1 б. – за грамотність кожного речення.</p>